

Fredlig konfliktlösning, en samhällsangelägenhet, lokalt och globalt

Karin Utas Carlsson

Jämförelsen mellan maktparadigmet och det alternativa
samarbetsparadigmet finns på hemsidan; avhandlingen ss.
105-107, *Lära leva samman* ss. 106 -108, www.tradet.org
Se också www.laraforfred.se, nyöppnad.

Nordisk Folkrikisdag den 2 augusti 2016

John W. Burton

Conflict: Resolution and Provention, 1990

Human Needs Theory, 1978

Avskräckning fungerar inte då grundläggande
mänskliga behov hotas, "deep-rooted conflicts"

Stora likheter mellan konflikter globalt och lokalt

”Once one denies the traditional assumption about the social malleability of human nature, and asserts the existence of some human needs that *will be pursued regardless of circumstances and consequences*, some important insights emerge into the nature of conflict, its resolution and prevention.

Deterrence theory, the basis of domestic enforcement and international strategic policies, is undermined, because deterrence cannot deter in conditions in which human needs are frustrated.”

(Burton, 1990, p 33)

”Problemlösning på social nivå – det må gälla den lilla gruppen, nationalstaten eller interaktion mellan stater – är möjlig endast genom processer som tar individens behov som bas för analys och planering.”
(Burton, 1979, s 79)

Grundläggande mänskliga behov

- *Kroppsliga behov:* Mat, dryck, sömn, vila, lagom temperatur, rörelse
- *Trygghet och säkerhet*
- *Kärlek och tillgivenhet*
- *Känsla av eget värde, identitet*
- *Tillhörighet till gruppen*
- *Mening och förståelse*
- *Delaktighet*
- *Glädje*
- *Rättvisa*
- *Kontroll* (kan också ses som ett medel att tillfredsställa ovanstående behov)

Maktparadigmet

Konflikter något negativt.

Analysenhet: strukturer och institutioner.

Mikro- och makronivåer ses som helt skilda.

Problemet ligger i människans natur, brist på resurser *och* strukturer.

Det nya paradigmet

nödväntigt för växt, utveckling.

individer med grundläggande behov.

har mycket gemensamt

otillfredsställda mänskliga behov, brist på materiella resurser men ej på immateriella — här finns en möjlighet till lösning.

Maktparadigmet och det nya paradigmet, forts

Målet är att vinna konflikten för egen del. Utfallet får gärna bli vinna-förlora. Det är ett noll-summespel eftersom det handlar om brist på resurser.

Fokus på positioner. Underliggande behov utforskas inte.

alla parter behov tillfredsställs. Utmaningen är att låta resurserna öka. Vinna-vinna genom att fler behov tillfredsställs – *psykosociala behov* såsom rättvisa, förståelse, delaktighet, eget värde.....

underliggande behov

Maktparadigmet och det nya paradigmet, forts

Den andra parten ses som *motståndare* eller *fiende*. Man skiljer inte problemet från personen. *Människor* och grupper stämplas och fördöms när *beendet* är negativt.

Ens egen part är subjekt. Den andra objekt.

Ansvaret ligger hos den andra.

Kontakten med den andra parten bryts/ kan användas för påtryckningar.

Parterna ses som *samarbetspartners* för att lösa det gemensamma problemet. Problemet skiljs från personen.

Det handlar om ett ömsesidigt förhållande mellan subjekt.

Ansvaret ligger hos båda parter.

Kontakten upprätthålls. Den andra parten ska alltid behandlas med respekt. Det skiljs mellan problem och person/grupp av personer/den andra parten.

Maktparadigmet och det nya paradigmet, forts

Makt = dominans. Utfallet baseras på makt. Konflikter *regleras* med hjälp av makt och/eller lagar. Maktkamper. Maktbalans avgörande. Det finns inget alternativ.

Försvar i makropolitiken bygger på idén om avskräckning och hot.

Makt = Kraft, makt till, makt med, och makt över en själv. Konflikter kan *regleras* men inte lösas med hjälp av tvång och hot. Att hindra behov från att tillfredsställas leder till konflikter och ohälsa. Långsiktighet behövs. Att använda makt = dominans är inte effektivt. Makt används för att nå ett mål gemensamt med den andra parten. Det finns alternativ till maktspel/maktpolitik.

Avskräckning, tvång och hot är inte effektivt när mänskliga behov står på spel. Upptrappning i en hot/våldspiralspiral är risken. Bygga good-will, förtroende och tillit gäller på makronivån, liksom på mikronivån.

Deterrence theory, the basis of domestic enforcement and international strategic policies, is undermined, because deterrence cannot deter in circumstances in which human needs are frustrated.”
(Burton, 1990, s. 33).

Maktparadigmet och det nya paradigmet, forts.

Uppifrån-ned-perspektiv.

Auktoritet har rätt att vänta sig lydnad och andra har en plikt att lyda

Politisk makt. Människor är beroende av beslut, stöd från regeringar eller andra hierarkiska system.

Makt utgår från få. Auktoriteter får sin legitimitet genom effektiv kontroll eller utländskt erkännande.

Auktoriteters roll är att bevara institutioner och värderingar i samhället.

Nedifrån-upp-perspektiv.

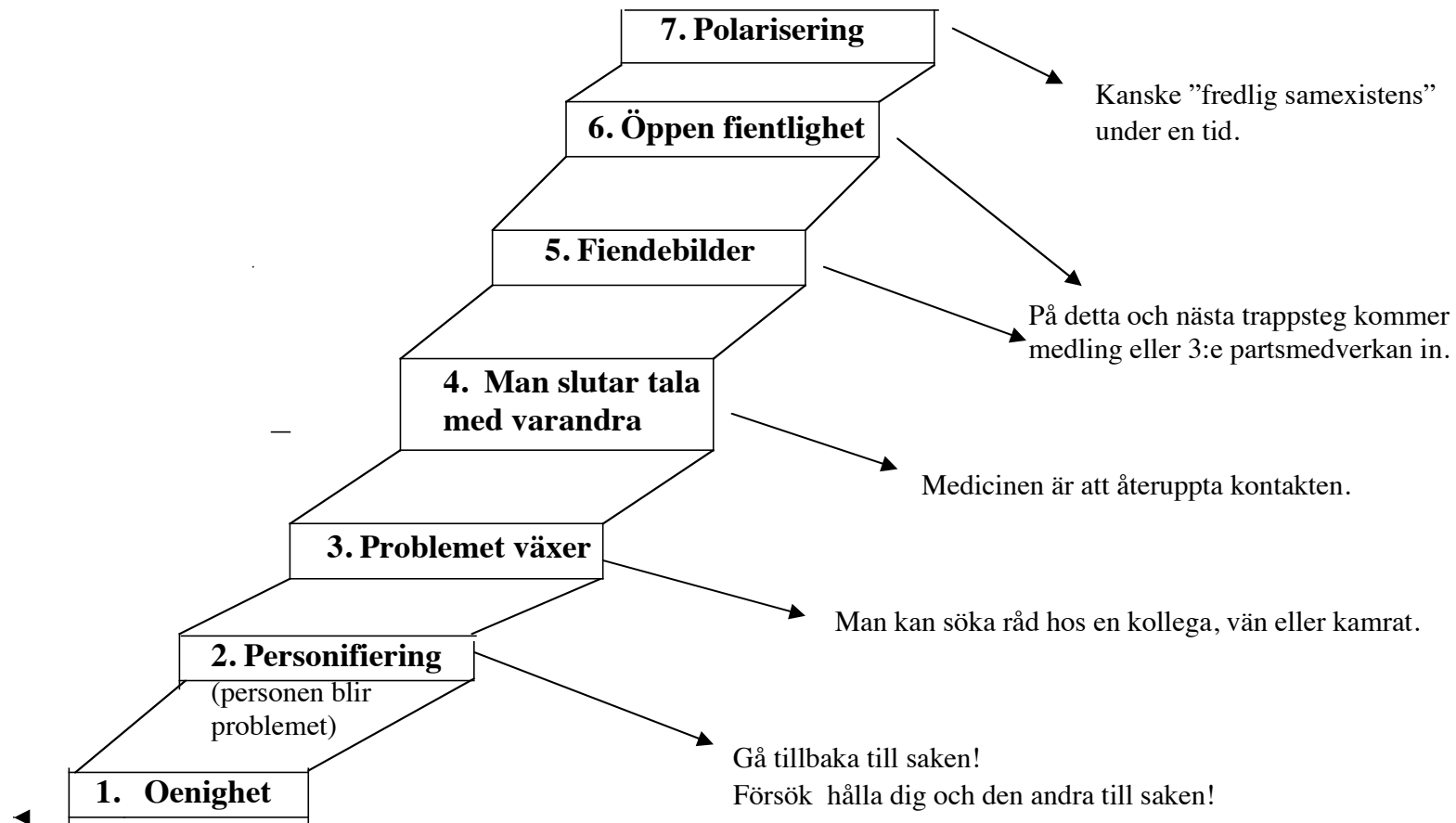
Auktoritet vilar på värderingar som knyts till relation mellan dem och de över vilka de utövar sin auktoritet.

Makt uppstår kontinuerligt från många delar av samhället. Ingen är maktlös eftersom det finns ett *ömsesidigt beroende* i förhållandet. De som har auktoritet behöver ta hänsyn till sina underlydande. Samarbete kan dras tillbaka.

Auktoriteters roll är att upprätthålla relationer så att människornas behov tillfredsställs.

Konflikttrappan: Att göra det värre – att göra det bättre

Efter ”Grib konflikten – om konstruktiv konflikthåndtering i skolen”
Det Kriminalpræventive Råd i samarbete med Centrum for Konfliktloesning, Lotte Christy

Hantering av konflikter, processen

- **Reglering** (regulation, settlement)
- Positionen deklarereras från början.
- Det *egna* perspektivet är det som gäller.
- Det gäller att vinna så mycket som möjligt (vinna-förlora).
- Makt utnyttjas för att vinna.
- Den andra sidan får gärna "förlora ansiktet".
- **Lösning** (resolution)
- *Gemensam* analys. Underliggande behov är i fokus. Möjliga alternativ tas fram.
- *Parternas* perspektiv gäller.
- Vinna-vinna-lösning
- Makt utnyttjas för att nå en gemensamt bra lösning.
- Den andra sidans behov av god självkänsla tillgodoses.

Hantering av konflikter, processen, forts.

- Personen blandas ofta ihop med problemet.
- Målet tillåts blandas samman med medlen.
- Metoderna är domstolsutslag, skiljedom, medling, förhandling (i avsikt att vinna så mycket som möjligt). Medlaren lägger förslag till kompromiss eller försoning. Medlaren får använda makt att tvinga parterna. Förhandling är en form av köpslående. Ståndpunkterna deklarerar vid starten. Underliggande behov är ej i fokus. Maktspel.
- Lösning på kort sikt tillåts.
- Personen och problemet hålls isär.
- Målet hålls klart och taktiken tillåts ej bli mål. (Däremot ska medlen vara förenliga med målet.)
- Medlaren arbetar opartiskt och underlättar för parterna att arbeta konstruktivt. Parterna lägger förslagen (ej medlaren). Medlaren använder ej makt att tvinga parterna. *Parternas perspektiv* står i centrum för processen. Behov/även underliggande behov är i fokus. Förtroende viktigt.
- Långsiktig lösning är målet, kortsiktiga accepteras ej.

“In the power relations of states communication is rarely effective. Furthermore, diplomatic communication is universally within a framework of conventional wisdom that does not invite consideration of policy alternatives and options that are possible.”
(Burton, 1969, s 55)

3:e vägens färdigheter

- Hantera känslor, egna och andras.
- Fråga – lyssna med inkännande.
- Jag-budskap: informera utan skuldbeläggning eller krav.
- Skilj mellan beteende (problem) och person. ”Hard on the problem. Soft on the person.”

Gränssättning skilt ifrån medling

- **Gränssättning stoppar dåligt beteende**

Skilj sak (beteende) från person

Tänk på att behandla personen/personerna med respekt (deras självkänsla)

- **Medling hjälper parterna utan råd och värderingar**

Skilj gränssättning från medling och hjälp barnen/ungdomarna att se när ni gör det ena och när ni gör det andra.

Presentation av

- www.laraforfred.se
- Ny hemsida för fredsrörelsen och pedagoger på alla nivåer.
- Instrument för kunskapsinhämtning och material för opinionsbildning
- Möjlighet med länkar utnyttjas
- Referenser och lästips, webbadresser.
Kalendarium, referat av föredrag, artiklar m m.

Ross Greene
Explosiva barn, 1998 och Vilse i skolan, 2008

Förhållningssätt:

Barn betar sig bra om de kan.

(Inte barn betar sig bra om de vill.)

Färdigheter behöver tränas.

Observera vilka situationer som innebär problem.

Vilka färdigheter behöver barnet särskilt träna?

Prioritera! Försök inte arbeta med allt på en gång!

*Du vill något och barnet vill något annat:
3 strategier.*

Plan A ser till dina behov. Barnet får rätta sig efter det du säger – och gör.

Plan C ser till barnets behov och önskemål.

Plan B: Problemlösning i samarbete. Denna innebär gränssättning likaväl som plan A gör det. Denna gång kommer du att förhandla med barnet och söka en lösning som ser till bådars behov och som är realistisk.

Plan B

- 1. Empati. Lugnande.*
- 2. Definiera problemet.*
- 3. Invitera till en lösning.*

Glid ej från A till C! (Det är att ge efter)

***Plan B innebär gränssättning med
respekt!***